

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1959-1960.

SÉANCE DU 7 JUILLET 1960.

Projet de loi modifiant les lois coordonnées sur l'enseignement primaire, les lois coordonnées sur l'enseignement normal et les lois coordonnées sur l'enseignement moyen.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE L'INSTRUCTION PUBLIQUE (1)
PAR M. BARTELOUS.

MESDAMES, MESSIEURS,

Le projet de loi que votre Commission a examiné en sa séance du 30 juin, a un quadruple but :

1° déterminer les titres requis en vue d'exercer les fonctions d'instituteurs primaires et d'institutrices gardiennes dans l'enseignement de l'Etat;

2° pallier, au besoin, à la pénurie de personnel enseignant;

3° assouplir l'organisation de l'enseignement en instituant un régime de dispense d'épreuves au profit de récipiendaires qui ont accompli, en Belgique ou à l'étranger, des études équivalentes à celles qui sont organisées dans les écoles normales;

4° harmoniser des dispositions contenues à la fois dans les lois coordonnées sur l'enseignement normal et dans la loi du 29 mai 1959.

(1) Les membres suivants ont participé aux délibérations de la Commission :

MM. Jespers, président; Busieau, Crommen, Daman, Delbouille, Delor, Delport, de Stexhe, Detaevernier, George, Leynen, Leysen, Neefs, Philips, Vandekerckhove, Vandermeulen, Van In, Meïe Wibaut, et M. Bartelous, rapporteur.

R. A 5943.

Voir :

Document du Sénat :

395 (Session de 1959-1960) : Projet de loi.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1959-1960.

VERGADERING VAN 7 JULI 1960.

Ontwerp van wet tot wijziging van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs, de gecoördineerde wetten op het normaalonderwijs en de gecoördineerde wetten op het middelbaar onderwijs.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR HET
OPENBAAR ONDERWIJS (1) UITGEBRACHT
DOOR DE HEER BARTELOUS.

DAMES EN HEREN,

Het ontwerp van wet dat uw Commissie op 30 juni heeft behandeld, heeft een viervoudig doel :

1° vast te stellen welke bekwaamheidsbewijzen vereist zijn voor de uitoefening van de functie van lager onderwijzer en van bewaarschoolonderwijzers in het Rijksonderwijs;

2° zo nodig, het tekort aan onderwijzend personeel te verhelpen;

3° de organisatie van het onderwijs te versoepelen door een regime van vrijstelling van examens voor de kandidaten die in België of in het buitenland studies gedaan hebben die gelijkwaardig zijn met het onderwijs in de normaalscholen;

4° de bepalingen die voorkomen in de gecoördineerde wetten op het normaalonderwijs en in de wet van 29 mei 1959, met elkaar in overeenstemming te brengen.

(1) De volgende leden hebben aan de beraadslagingen van de Commissie deelgenomen :

De hh. Jespers, voorzitter; Busieau, Crommen, Daman, Delbouille, Delor, Delport, de Stexhe, Detaevernier, George, Leynen, Leysen, Neefs, Philips, Vandekerckhove, Vandermeulen, Van In, Meïe Wibaut, en de h. Bartelous, verslaggever.

R. A 5943.

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :

395 (Zitting 1959-1960) : Ontwerp van wet.

Exposé du Ministre.

Le Ministre, dans un exposé préliminaire, précise que le projet a un caractère essentiellement technique; il donne les motifs qui, l'ont incité à demander le vote du présent projet.

1° Il convient d'harmoniser les textes des lois coordonnées de l'enseignement primaire normal et moyen, en ce qui concerne les titres requis, pour y donner l'enseignement.

A l'heure présente, il existe en effet, des différences entre les exigences requises pour l'enseignement dans les écoles subsidiées (communales et privées) et dans les écoles de l'Etat. En effet, alors que la loi détermine les titres requis pour enseigner dans les écoles subsidiées, elle ne les détermine pas pour les écoles primaires créées par l'Etat. Or, depuis la loi du 27 juillet 1955, confirmée en ce par celle du 29 mai 1959 (Pacte scolaire), l'Etat s'est vu reconnaître le droit d'initiative pour la création d'écoles primaires autonomes.

2° Le Ministre désire remédier à la pénurie d'enseignants qui se manifeste surtout dans l'enseignement primaire. Les causes de cette pénurie sont les suivantes :

a) Le double abaissement, à des délais rapprochés, des normes requises en ce qui concerne le nombre d'élèves pour l'admission des subsides. Ce double abaissement a eu pour effet la création de 5.500 classes nouvelles, nécessitant chacune la désignation d'un titulaire. S'il est exact que les écoles normales primaires du pays délivreront environ 2.000 diplômes nouveaux pour l'année qui s'achève et que le nombre d'emplois vacants, par mise à la pension, cause de décès, démission ou révocation, ne dépasse pas 1.000 unités, il n'en demeure pas moins qu'il subsiste un sérieux déficit dans le recrutement des instituteurs primaires.

b) Une autre cause de cette pénurie réside dans les prescriptions de la loi du 29 mai 1959, qui prévoit l'unification du régime des pensions dans les différents réseaux de l'enseignement primaire. En effet, à l'heure actuelle, le personnel enseignant primaire, peut prendre sa retraite à 50, 55, 60 ou 65 ans, suivant qu'il appartient à l'enseignement primaire subsidié, à l'enseignement moyen de l'Etat ou à l'enseignement normal. La crainte de voir unifier, dans le sens d'une prolongation de la durée d'activité, a amené un certain nombre d'instituteurs à prendre leur retraite aussitôt qu'ils en avaient la possibilité légale et sans attendre l'âge limite imposé par la loi.

c) Une troisième raison de la pénurie du personnel enseignant primaire, proviendrait encore du pacte scolaire. La priorité donnée en vertu du pacte scolaire dans les deux réseaux de l'enseignement, aux diplômés ayant suivi les cours dans une école normale dont les idées philosophiques ou

Uiteenzetting van de Minister.

In een inleidende uiteenzetting wees de Minister erop dat het ontwerp hoofdzakelijk technisch is : hij vermeldt de redenen die hem aangezet hebben om de goedkeuring van het ontwerp te verzoeken.

1° Er dient overeenstemming te worden gebracht in de teksten van de gecoördineerde wetten op het lager, normaal- en middelbaar onderwijs, wat betreft de bekwaamheidsbewijzen die vereist zijn om daarin onderwijs te geven.

Op dit ogenblik zijn de eisen verschillend voor het onderwijs in de gesubsidieerde (gemeentelijke en particuliere) scholen en in het Rijksonderwijs. De wet bepaalt immers welke bekwaamheidsbewijzen vereist zijn om onderwijs te geven in de gesubsidieerde scholen, maar doet dit niet ten aanzien van de lagere scholen, tot stand gebracht door de Staat. Sedert de wet van 27 juli 1955, bevestigd door die van 28 mei 1959 (Schoolpact), is aan de Staat het recht van initiatief toegekend voor de oprichting van zelfstandige lagere scholen.

2° De Minister wenst te voorzien in het tekort aan leerkrachten, dat vooral tot uiting komt in het lager onderwijs. De oorzaken van dit tekort zijn de volgende :

a) Tot tweemaal toe, en met een korte tussenruimte, werden de normen in verband met het vereiste aantal leerlingen voor de opnemings in de subsidieregeling verlaagd. Het gevolg hiervan was de oprichting van 5.500 nieuwe klassen, waarvoor telkens een titularis diende te worden aangesteld. Weliswaar zullen in de lagere normaalscholen van het land ongeveer 2.000 nieuwe diploma's afgeven worden voor het zopas verlopen jaar en ligt het aantal door opruistelling, overlijden, ontslag of afzetting opgevallende betrekkingen niet hoger ligt dan 1.000, doch al met al blijft een aanzienlijk tekort in de aanwerving van onderwijzers bij het lager onderwijs bestaan.

b) Een andere oorzaak van dit tekort ligt in de bepalingen van de wet van 29 mei 1959, die voorziet in de eenmaking van de pensioenregelingen in de verschillende takken van het lager onderwijs. Vooralsnog kunnen de leden van het personeel van het lager onderwijs op pensioen gaan op 50, 55, 60 of 65 jaar, naargelang zij behoren tot het gesubsidieerd lager onderwijs, het Rijksmiddelbaar of het normaal-onderwijs. Uit vrees dat de pensioenleeftijd eenvormig zou worden bepaald door een verlenging van de duur van de activiteit hebben een aantal onderwijzers hun pensioen aangevraagd zodra zij dit wettelijk konden en zonder de bij de wet gestelde grensleeftijd af te wachten.

c) Een derde oorzaak van het tekort aan leerkrachten in het lager onderwijs zou ook in het schoolpact te zoeken zijn. De voorrang die krachtens het Schoolpact in de twee onderwijsnetten gegeven wordt aan de gediplomeerden die cursussen hebben gevolgd in een normaalschool waarvan de filoso-

religieuses correspondent aux écoles dans lesquelles ils vont enseigner, a diminué la réserve de recrutement en la scindant en deux groupes suivant l'origine du diplôme.

3° Mesures envisagées pour pallier à cette pénurie :

Le Ministre envisage différents remèdes pour mettre fin à cette situation. En période de pénurie il existerait deux possibilités :

1° ne pas remplacer le titulaire et regrouper les élèves, système condamnable tant en raison de la mauvaise organisation que de l'abaissement du niveau de l'enseignement qu'entraîne pareille solution;

2° admettre en intérim des enseignants non diplômés ou diplômés à un autre titre.

a) c'est cette dernière mesure que le projet, soumis au suffrage du Sénat, adopte en prévoyant la possibilité de permettre, par arrêté royal, la désignation de personnel enseignant muni de titres et de capacité jugés suffisants;

b) augmenter l'âge de la pension. Le Ministre envisage une modification et une unification de l'âge de la pension dans les écoles primaires communales, libres, préparatoires, ou les athénées et Lycées et dans les écoles préparatoires de l'enseignement technique, uniformisation qui s'impose tant par esprit d'équité que par besoin de simplification;

c) dispenser les candidats aux examens de certaines matières sur lesquelles ils ont déjà été interrogés en vue de l'obtention du diplôme dont ils sont titulaires; tel serait, par exemple, le cas pour les élèves des écoles normales primaires, possesseurs du diplôme d'humanités complètes;

d) réduction de la durée des études. Un arrêté royal permettrait de réduire la durée des études en tenant compte des études déjà faites antérieurement par les candidats;

e) réduction du nombre d'épreuves; de même le Roi pourrait dispenser de certaines matières, le possesseur d'un certificat homologué de fin d'études moyennes du degré supérieur; il lui suffirait de subir une épreuve unique pour obtenir le diplôme d'instituteur d'école primaire;

f) le Ministre se propose, cette année encore, de demander à son collègue de la Défense Nationale, la démobilisation anticipée des instituteurs diplômés, afin qu'ils soient à même de prendre ou reprendre leur place d'instituteur dès la rentrée scolaire, au mois de septembre prochain;

g) dans les écoles primaires dépendant de l'Etat, le Ministre vient d'envoyer à son administration une note permettant, conformément à la loi de juillet 1944 sur les pensions civiles, de maintenir en fonction, au-delà de 60 ans, les instituteurs qui le désireraient et ce moyennant une autorisation renouvelable, d'année en année, jusqu'à l'âge de

fische of godsdienstige strekking overeenstemt met die van de scholen waar zij onderwijs zullen geven, heeft de werfreserve verminderd door ze al naar de oorsprong van het diploma in twee groepen te splitsen.

3° Maatregelen om dit tekort te verhelpen :

De Minister overweegt verschillende maatregelen om aan deze toestand een eind te maken. In een schaarsteperiode staan twee mogelijkheden open :

1° de titularis niet vervangen en de leerlingen hergroeperen; dit systeem is verwerpelijk, zowel om reden van de slechte organisatie als van de verlaging van het onderwijspeil, die het gevolg zijn van een dergelijke oplossing;

2° *ad interim* leerkrachten toelaten die geen of een ander diploma bezitten.

a) het voorgelegde ontwerp kiest deze laatste oplossing door te voorzien in de mogelijkheid om, bij koninklijk besluit, leerkrachten aan te wijzen die in het bezit zijn van voldoende geachte bekwaamheidsbewijzen;

b) de pensioengerechtigde leeftijd optrekken. De Minister overweegt een wijziging en een eenmaking van de pensioengerechtigde leeftijd in de gemeentelijke en vrije voorbereidende lagere scholen of de athenea en lycea en in de voorbereidende scholen van het technisch onderwijs; deze eenmaking is zowel ingegeven door overwegingen van billijkheid als door een behoefte aan vereenvoudiging;

c) de kandidaten voor de examens vrijstellen van sommige vakken waarvoor zij reeds ondervraagd werden met het oog op de toekenning van het diploma dat zij bezitten; dit zou b.v. het geval zijn voor de leerlingen van de lagere normaalscholen die houder zijn van een diploma van volledige humaniora;

d) vermindering van de duur van de studies. Een koninklijk besluit zou de duur van de studie kunnen verkorten door rekening te houden met de vroegere studie van de kandidaten;

e) vermindering van het aantal examens; de Koning zou ook de houders van een gehomologeerd eindgetuigschrift van hoger middelbaar onderwijs kunnen vrijstellen van sommige vakken; zij zouden kunnen volstaan met één examen om het diploma van onderwijzer van een lagere school te verkrijgen;

f) het ligt in de bedoeling van de Minister ook dit jaar zijn collega van Landsverdediging te verzoeken om vervroegde demobilisatie van de gediplomeerde onderwijzers, zodat zij bij het begin van het schooljaar in de maand september eerstkomende naar het onderwijs kunnen gaan of terugkeren.

g) wat de lagere scholen van de Staat betreft, heeft de Minister zopas aan zijn administratie een nota gezonden, die het mogelijk maakt, overeenkomstig de wet van juli 1944 op de burgerlijke pensioenen, de onderwijzers, die zulks verlangen, in dienst te houden boven de leeftijd van 60 jaar en dit mits toelating wordt verleend die jaarlijks her-

65 ans, sans que cette autorisation puisse jamais constituer un droit, mais une simple faculté à laquelle le Ministre pourra mettre fin le jour où la pénurie d'enseignants aura cessé. Le Ministre a décidé également d'autoriser les instituteurs pensionnés depuis moins de deux ans, de reprendre service en cas de besoin;

h) enfin, le Ministre se propose, conformément au pacte scolaire qui l'autorise à créer, chaque année, vingt écoles secondaires, d'ouvrir trois écoles normales primaires : deux de régime néerlandais et une de régime français; ces nouvelles écoles achèveront de pallier, avec le temps, à la pénurie d'instituteurs et, de l'avis du Ministre, elles permettront d'avoir plus de diplômes officiels en vue d'assurer le libre choix des parents qui désirent des écoles neutres.

4° Un quatrième but poursuivi dans le projet de loi qui vous est soumis, est d'harmoniser les lois coordonnées avec le Pacte scolaire :

a) En effet, l'article 29 des lois coordonnées n'autorise les communes et les établissements primaires libres, qu'à choisir leur personnel enseignant parmi les diplômés, tandis que l'article 29 de la loi du Pacte scolaire prévoit des possibilités de dérogation au point de vue des titres requis, sans pour cela supprimer les subsides. Il y a donc lieu de mettre ces deux textes en concordance, afin que les administrations communales ne soient pas lésées par rapport au pouvoir organisateur des écoles libres. Il convient également de souligner qu'à l'heure présente, beaucoup de communes ne trouvent pas de personnel diplômé pour occuper les emplois vacants; la présente loi permettra de remédier à cette situation;

b) L'article 2 des lois coordonnées de l'enseignement normal prévoit l'initiative de l'Etat pour la création de telles écoles; ce texte est devenu superflu puisque ce droit est reconnu à l'Etat par la loi du 29 mai 1959. Mais, par contre, il fallait prévoir la procédure à suivre pour la création de pareils établissements; l'article 3 du présent projet comble cette lacune;

c) Enfin, il y a lieu de modifier la terminologie employée jusqu'à présent; celle-ci, en effet, utilisait les mots « écoles normales moyennes » qui ne s'appliquaient qu'à l'enseignement moyen proprement dit; il y a lieu de les remplacer par les mots « écoles normales secondaires », qui étendront leur sens non seulement à l'enseignement moyen mais à l'enseignement technique. Une pareille modification a d'ailleurs été adoptée déjà en ce qui concerne le titre de régent, transformé en agrégé de l'enseignement secondaire inférieur.

nieuwbaar is tot de leeftijd van 65 jaar, zonder dat deze toelating evenwel ooit als een recht kan worden ingeroepen doch die een loutere gunst zal zijn waaraan de Minister een einde kan maken op de dag dat er geen leerkrachten meer tekort zijn. De Minister heeft ook besloten de sinds minder dan twee jaar op pensioen gestelde onderwijzers in staat te stellen opnieuw dienst te nemen, zo daartoe behoefte bestaat;

h) tenslotte stelt de Minister zich voor, overeenkomstig het schoolpact, dat hem veroorlooft ieder jaar twintig secundaire scholen op te richten, drie lagere bewaarscholen te openen, twee van het Nederlandse taalstelsel en een van het Franse taalstelsel; deze nieuwe scholen zullen mettertijd ertoe bijdragen het tekort aan onderwijzers te verhelpen en ze zullen, naar de mening van de Minister, het mogelijk maken over meer officiële gediplomeerden te beschikken, teneinde de vrije keuze van de ouders te verzekeren die de neutrale scholen verkiezen.

4° Het ontwerp van wet dat u wordt voorgelegd, streeft een vierde doel na, namelijk de gecoördineerde wetten in overeenstemming te brengen met het Schoolpact :

a) Immers, artikel 29 van de gecoördineerde wetten machtigt de gemeenten en de vrije lagere scholen slechts gediplomeerde leerkrachten aan te werven, terwijl artikel 29 van het Schoolpact uitzonderingen mogelijk maakt inzake vereiste bekwaamheidsbewijzen, zonder daarom de toelagen af te schaffen. Deze twee teksten dienen dus met elkaar in overeenstemming te worden gebracht om te voorkomen dat de gemeentebesturen benadeeld worden ten opzichte van het organiserend bestuur van de vrije scholen; er dient eveneens te worden op gewezen dat, op dit ogenblik, vele gemeenten niet het nodige personeel kunnen vinden om de vrij zijnde betrekkingen te bekleden; het ontwerp komt daaraan tegemoet;

b) Krachtens artikel 2 van de gecoördineerde wetten op het normaalonderwijs bezit de Staat het initiatief inzake de oprichting van dergelijke scholen; deze tekst is overbodig geworden, aangezien dit recht aan de Staat wordt toegekend bij de wet van 29 mei 1959. Daarentegen diende de procedure te worden bepaald voor de oprichting van zulke scholen; artikel 3 van dit ontwerp vult dit tekort aan;

c) Tenslotte dient de tot op heden gebruikte terminologie te worden gewijzigd; deze spreekt immers van « middelbare normaalscholen » die slechts op het eigenlijk middelbaar onderwijs toepasselijk waren; bedoelde benaming zal moeten worden vervangen door de woorden « secundaire normaal-scholen », die hun activiteit niet alleen in het middelbaar maar ook in het technisch onderwijs uitoefenen. Deze wijziging werd overigens reeds doorgevoerd voor de titel van regent, die werd veranderd in geaggregeerde voor het lager secundair onderwijs.

Discussion générale.

Au cours de la discussion générale, un Commissaire fait remarquer que la pénurie, par réseau, dont parle le Ministre et qui résulterait du Pacte scolaire, n'est pas valable en ce qui concerne l'enseignement libre qui a l'entière liberté de choisir ses candidats parmi les porteurs de diplômes, quelle que soit l'origine de ceux-ci, ce qui n'est plus le cas pour l'enseignement officiel, si celui-ci désire conserver le caractère de neutralité.

Le Ministre répond que cette remarque est légalement justifiée, mais qu'en fait, il est infiniment probable que les deux réseaux d'enseignement choisiront leurs instituteurs parmi les diplômés sortis d'une école qui correspond au caractère philosophique ou religieux de l'établissement dans lequel il doivent enseigner.

Le même commissaire s'inquiète de l'éventualité envisagée par le Ministre, de relever l'âge de la pension. Le Ministre le rassure et précise que le présent projet de loi ne porte nullement sur la modification de l'âge de la pension, qui au surplus, ne relève pas de sa compétence mais de celle de son collègue des Finances.

Toutefois, un autre commissaire souhaite le relèvement et l'unification de l'âge de la pension pour tous les instituteurs quelle que soit l'école dans laquelle ils enseignent.

Discussion des articles.

Au paragraphe 2 de l'article 1, un Commissaire demande si les titulaires d'un diplôme d'agrégé de l'enseignement secondaire inférieur, qui pourront être nommés aux fonctions d'instituteurs ou d'instituteurs en chef dans l'enseignement primaire, seront assimilés à leurs collègues, porteurs d'un diplôme d'école normale primaire, ou auront-ils un droit de priorité. Le Ministre répond qu'ils seront assimilés et qu'il n'y a pas lieu de craindre que des régents viennent prendre la place d'instituteurs simplement porteurs d'un diplôme d'école normale primaire.

La Commission marque son accord sur le vœu exprimé par un commissaire d'assurer aux instituteurs diplômés, la priorité dans l'enseignement primaire.

A la demande du Ministre les alinéas 3 et 4 du paragraphe 4 du même article, sont supprimés. Le Ministre désire, en effet, que la dispense du titre légal d'instituteur, soit étendue aux écoles primaires d'application, pour éviter que ces écoles ne soient mises devant l'impossibilité d'assurer leur organisation en cas de vacance temporaire d'emploi en période de pénurie de personnel.

Au paragraphe 5 du même article, un commissaire souhaite voir étendre l'emploi de maîtres spéciaux pour certaines matières inscrites au programme. Un commissaire demande que le paragraphe 6 qui exige que les membres du personnel des enseignements gardiens et primaires, soient de nationalité

Algemene bespreking.

Tijdens de algemene bespreking merkt een lid op dat het tekort, per net, waarvan de Minister gewag maakt en dat zou voortvloeien uit het Schoolpact, niet toepasselijk is op het vrij onderwijs, dat volledig vrij is om zijn kandidaten te kiezen tussen de houders van een diploma, van welke oorsprong ook, wat niet het geval is voor het officieel onderwijs, indien het zijn neutraal karakter wil bewaren.

De Minister antwoordt dat deze opmerking wettelijk verantwoord is, maar dat, in feite, de twee onderwijsnetten hoogst waarschijnlijk hun onderwijzers zullen kiezen tussen de gediplomeerden van een school die overeenstemt met het filosofisch of godsdienstig karakter van de instelling waarin zij moeten onderwijzen.

Hetzelfde lid maakt zich ongerust over de door de Minister overwogen mogelijkheid om de pensioengerechtigde leeftijd te verhogen. De Minister stelt hem gerust en stipt aan dat het huidig ontwerp van wet geenszins betrekking heeft op de wijziging van de pensioengerechtigde leeftijd, wat overigens niet tot zijn bevoegdheid behoort, maar wel tot die van zijn collega van Financiën.

Een ander lid is evenwel voorstander van de verhoging en de eenmaking van de pensioengerechtigde leeftijd voor alle onderwijzers, in welke school zij ook onderwijzen.

Artikelsgewijze bespreking.

Bij paragraaf 2 van artikel 1 vraagt een lid of de houders van een diploma van geaggregeerde van het lager middelbaar onderwijs, die kunnen worden benoemd tot onderwijzer of hoofdonderwijzer in het lager onderwijs, zullen worden gelijkgesteld met hun collega's die een diploma van een lagere normaalschool bezitten; of zullen zij een voorkeurrecht hebben? De Minister antwoordt dat zij gelijkgesteld zullen zijn en dat er geen reden bestaat te vrezen dat regenten de plaats zouden innemen van onderwijzers die enkel houder zijn van een diploma van een lagere normaalschool.

De Commissie is het eens met de wens van een lid om aan de gediplomeerde onderwijzers voorrang te verlenen in het lager onderwijs.

Op verzoek van de Minister worden het 3^e en het 4^e lid van § 4 van hetzelfde artikel geschrapt. De Minister verlangt namelijk dat de vrijstelling van de wettelijke titel van onderwijzer zou worden uitgebreid tot de lagere oefenscholen om te voorkomen dat deze scholen zouden worden onttrokken in geval van een tijdelijke vacatie tijdens een periode van personeelstekort.

Bij paragraaf 5 van hetzelfde artikel, wenst een lid dat meer beroep zou worden gedaan op bijzondere leermeesters voor bepaalde vakken van het leerplan. Een lid vraagt dat paragraaf 6, waarbij geëist wordt dat de personeelsleden van het bewaarschool- en lager onderwijs de Belgische

belge, puisse être appliqué avec souplesse afin de ne pas priver de leurs droits des instituteurs étrangers qui n'ont acquis la nationalité belge qu'au cours de leur carrière.

A l'article 5, un commissaire craint que le droit d'organisation des écoles normales, confié au Roi, ne soit une atteinte à la liberté assurée aux deux réseaux d'enseignement, quant à l'emploi de leurs méthodes pédagogiques propres. Le Ministre le rassure et précise que ce droit d'organisation ne porte que sur l'organisation des écoles normales de l'Etat.

A l'article 7 un commissaire demande si cet article n'est pas identique à l'ancien article 47 des lois coordonnées sur l'enseignement normal; il lui est répondu que l'ancien article 47 était différent en ce qu'il n'assurait pas la représentation paritaire des deux réseaux de l'enseignement devant les jurys organisés par le Gouvernement.

Au même article, un commissaire craint que la précision donnée quant à la composition des jurys centraux ne préjuge de la décision que prendrait en la matière la Commission d'exécution du pacte scolaire.

Après discussion le texte proposé est maintenu étant entendu qu'il s'agit d'un jury spécial et que le Ministre s'inspirerait des propositions de la Commission d'exécution du Pacte scolaire au cas où celle-ci viendrait à modifier la composition des jurys telle qu'elle est proposée dans l'article 7 et proposerait éventuellement les modifications légales qui s'imposeraient. Le Ministre insiste toutefois, afin que le projet soit adopté pour permettre aux jurys centraux de fonctionner sans retard. Cet article pourrait donc n'avoir qu'une durée provisoire.

Un autre commissaire demande s'il ne faudrait pas rapprocher l'article 8 de l'article 7 et si cet article est applicable uniquement aux candidats qui présenteraient leur examen devant les jurys centraux. Le Ministre précise que les avantages accordés, en vertu de cette loi, quant aux dispenses accordées par le Roi pour les candidats possesseurs d'un diplôme jugé suffisant, seront applicables aussi bien aux candidats présentant leur examen devant les jurys centraux que pour ceux qui suivent les cours d'une école normale.

A ce propos un membre croit devoir mettre en garde la Commission contre le danger qui existe d'admettre comme valables certains diplômes délivrés par des établissements étrangers et qui n'ont pas toujours les mêmes exigences que les nôtres.

Un autre commissaire fait cependant remarquer que ces équivalences de diplômes sont déjà prévues par une loi antérieure de 1958. Il s'informe cependant pour connaître le côté pratique de cet article.

nationaliteit bezitten, met soepelheid zou worden toegepast teneinde buitenlandse onderwijzers, die de Belgische nationaliteit slechts tijdens hun loopbaan hebben verworven, niet van hun rechten te beroven.

Bij artikel 5 vreest een lid dat het aan de Koning toegekende recht om de normaalscholen in te richten, in strijd is met de aan beide onderwijsnetten verleende vrijheid om hun eigen pedagogische methodes toe te passen. De Minister stelt hem gerust en stipt aan dat dit recht slechts betrekking heeft op de organisatie van Rijksnormaalscholen.

Bij artikel 7 vraagt een lid of dit artikel niet overeenstemt met het gewezen artikel 47 van de gecoördineerde wetten op het normaalonderwijs; hem wordt geantwoord dat het gewezen artikel 47 hierin verschilde dat het de paritaire vertegenwoordiging van de twee onderwijsnetten in de door de Regering ingestelde examencommissies niet verzekerde.

Bij hetzelfde artikel spreekt een lid de vrees uit dat de bijzonderheid in verband met de samenstelling van de centrale examencommissies vooruitloopt op de beslissing die de Commissie tot uitvoering van het Schoolpact ter zake zou kunnen nemen.

Na bespreking wordt de voorgestelde tekst gehandhaafd. Het is echter wel verstaan dat het hier een speciale examencommissie betreft en dat de Minister zich zal laten leiden door de voorstellen van de Commissie tot uitvoering van het Schoolpact, ingeval deze wijzigingen zou brengen in de samenstelling van de examencommissies zoals voorgesteld in artikel 7, en eventueel de nodige wettelijke wijzigingen zou voorstellen. De Minister dringt er evenwel op aan dat het ontwerp zou worden goedgekeurd om de centrale examencommissies in staat te stellen onverwijld in functie te treden. Dit artikel zou dus slechts voorlopig kunnen zijn.

Een ander lid vraagt of artikel 8 niet in verband dient te worden gebracht met artikel 7 en of dit artikel uitsluitend toepasselijk is op de kandidaten die hun examen zouden afleggen voor de centrale examencommissies. De Minister wijst er op dat de voordelen die deze wet toekent in verband met de vrijstellingen door de Koning verleend aan de kandidaten houders van een voldoende geacht diploma, zowel toepasselijk zullen zijn op de kandidaten die hun examen voor de centrale examencommissies afleggen als op de kandidaten die de cursussen volgen aan een normaalschool.

In dit verband meent een lid de Commissie op haar hoede te moeten stellen tegen het gevaar dat schuilt in de erkenning van sommige diploma's die werden uitgereikt door de buitenlandse inrichtingen en die niet altijd dezelfde intrinsieke waarde hebben als de onze.

Een ander lid maakt evenwel de opmerking dat in deze gelijkwaardigheid van diploma's reeds is voorzien door een vroegere wet van 1958. Hij wenst nochtans te vernemen welke de praktische betekenis van dit artikel is.

Le Ministre répond que cet article vise notamment le cas des candidats ayant déjà réussi un examen universitaire et présentant l'examen d'école normale primaire. Ces candidats ne devraient pas représenter les branches d'examen auxquelles ils ont déjà satisfait à l'université.

Un commissaire insiste pour que la réciprocité soit accordée par les pays étrangers. Le Ministre répond qu'il y veillera.

Le projet de loi amendé et le présent rapport ont été adoptés à l'unanimité.

Le Rapporteur,
J. BARTELOUS.

Le Président,
J. JESPERS.

* * *

AMENDEMENT PRÉSENTÉ PAR LA COMMISSION.

ARTICLE PREMIER.

Supprimer les 3e et 4e alinéas du paragraphe 4 de l'article 15bis (nouveau).

De Minister antwoordt dat dit artikel onder meer betrekking heeft op het geval van de kandidaten die reeds zijn geslaagd in een universitair examen en die zich aanmelden voor het examen van een lagere normaalschool. Deze kandidaten zouden vrijgesteld worden van de examenvakken waarin zij reeds op de Universiteit zijn geslaagd.

Een lid dringt erop aan dat de andere landen de wederkerigheid zouden aanvaarden. De Minister antwoordt dat hij dit zal trachten te bereiken.

Het geamendeerde ontwerp van wet en dit verslag zijn met algemene stemmen goedgekeurd.

De Verslaggever,
J. BARTELOUS.

De Voorzitter,
J. JESPERS.

* * *

AMENDEMENT VOORGEDRAGEN DOOR DE COMMISSIE.

EERSTE ARTIKEL.

Het 3^e en het 4^e lid van § 4 van artikel 15bis (nieuw) te doen vervallen.